

سازمان امور عشایر ایران

طرح

پرواربندی دام عشایر

با اصلاح زنجیره تولید گوشت قرمز

و افزایش بهره وری

در مناطق عشایری کشور

تهیه و تنظیم:

معاونت توسعه و امور زیربنایی

دفتر بهسازی امور تولید

چکیده طرح:

باتوجه به اینکه جامعه عشایر کوچنده بالغ بر ۲۳ میلیون واحد دامی را در اختیار دارد و از این تعداد سالانه حدود ۹/۵ میلیون رأس دام به بازار عرضه می شود که بیش از ۵ میلیون رأس از آنها بره ها و بزغاله های نر زیر یکسال هستند و به دلیل جوانی این دام ها استعداد افزایش وزن را در مدت کوتاهی دارند، که با فرهنگ سازی و ایجاد بستر مناسب، هر ساله بخشی از دام مازاد عشایر تحت پوشش قرارداد می شود. اثرات اجرای این طرح در سال اول عبارت است از:

از مهمترین دستاوردهای حاصل از اجرای طرح در سال اول این طرح می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- * افزایش تولید گوشت بره سالم با کیفیت مطلوب و ارگانیک
- * ایجاد و بهبود شغل مستقیم و غیر مستقیم .
- * ایجاد ارزش افزوده در تولیدات عشایر کشور .
- * افزایش میانگین درآمد سالانه هر خانوار عشایر
- * هدایت حاشیه سود زنجیره تولید به سود تولید کنندگان واقعی.
- * رعایت حقوق مصرف کنندگان از طریق عرضه مواد غذایی با کیفیت و قیمت مناسب با کوتاه کردن طول زنجیره تولید و حذف واسطه گری.
- * بالا بردن امنیت غذایی و تأمین پروتئین لازم با ارزش غذایی بالا از طریق عرضه گوشت قرمز سالم و ارگانیک.
- * میزان چرای بی رویه از مراتع کاهش یافته و پایداری طبیعت و محیط افزایش پیدا می کند.
- * فرهنگ تولید در جامعه ارتقاء خواهد یافت و فعالیت پرواربندی مبتنی بر اصول فنی و علمی در جامعه عشایر نهادینه می شود .
- * شیوه زندگی عشایری برای جوانان جذاب شده و از مهاجرت آنها به شهرها جلوگیری خواهد شد. به خود کفائی تولید گوشت کشور کمک می شود .
- * از نوسانات غیر معقول قیمت گوشت کاسته شده و نیاز مصرف کنندگان به گوشت کیفی و سالم تأمین می گردد.
- * با استفاده از تجربیات حاصل از این طرح می توان سایر محصولات تولیدی عشایر را نیز ساماندهی کرد.
- * خانوار های عشایری که تعداد دام کمی دارند با فراگیری مهارت دامپروری ترغیب به اسکان دائم می شوند.
- تولید و عرضه محصول سازماندهی می شود و نوسانات قیمتی کاهش می یابد.
- * آموزش و ترویج استفاده از کنسانتره و بهبود تغذیه دام و اجرای طرحهای اصلاح نژادی و دوقلو زایی

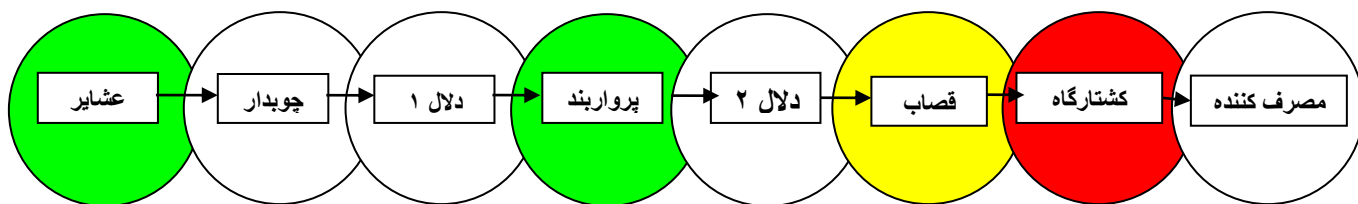
*اهداف طرح:

اهم اهداف طرح به شرح زیر می باشد:

- ۱- حمایت از تولیدات و افزایش درآمد عشایر
- ۲- استفاده از ظرفیتهای نهفته عشایر برای تولید بیشتر گوشت قرمز سالم و مورد نیاز کشور
- ۳- کوتاه کردن دست واسطه ها و رعایت بیشتر حقوق تولیدکنندگان عشایر و مصرف کنندگان در زنجیره تولید دام عشایر
- ۴- ایجاد زمینه مشارکت شبکه تعاونیهای عشایری در انجام امور تولید، نگهداری، بازاریابی و بازاریابی محصولات تولیدی عشایر
- ۵- ایفای مؤثرتر نقش حمایتی و ارتقای توان مالی صندوق عشایری و افزایش اعتماد سهامداران.

- وضع موجود زنجیره تولید محصولات عشایری

عشایر یکی از تولیدکنندگان مهم کشور هستند که با تولیدات خود نقش مهمی در تأمین منابع پروتئینی و امنیت غذایی کشور دارند. بنابر آمارهای موجود، عشایر کشور با در اختیار داشتن بیش از ۲۳ میلیون رأس دام، بیش از ۲۰٪ گوشت قرمز کشور را تأمین می کنند. در حال حاضر بدلیل وجود نداشتن شبکه منظم و کارآمد برای تولید، نگهداری، بازاریابی و توزیع دام و گوشت تولیدی عشایر، بخش عمده ای از نتیجه دسترنج یکساله آنها عاید دلالان و واسطه ها می گردد. بعبارت دیگر، بدلیل ضعف مالی عشایر و لزوم ایفای تعهدات مالی آنها به طلبکاران، دام تولیدی عشایر در دو مقطع از سال (خرداد و مهر) با میانگین وزن پایین و به تعداد زیاد وارد بازار می گردد که دلالان با حضور بموقع در بازار و با توجه به توانایی مالی خود دامهای عرضه شده را خریداری، بخش عمده ای را با همان وزن به کشتارگاه می فرستند و بخش اندکی را نگهداری کرده و در مواقع مناسب با قیمت بالاتر وارد بازار می کنند و با این اقدام و با کمترین زحمت سود هنگفتی را نصیب خود می نمایند. می توان وضعیت موجود زنجیره تولید عشایر را در شکل زیر نمایش داد:

همانطوریکه ملاحظه می شود، گوشت دام تولیدی عشایر برای اینکه به دست مصرف کننده برسد، مسیر بسیار طولانی را طی می کند، به نحویکه در اکثر مواقع تعداد واسطه ها چندین برابر وضعیت شکل فوق است و این

موضوع باعث می شود تا برای تامین حاشیه سود این دلالات و واسطه ها، قیمت خرید کاهش و قیمت نهائی محصول بسیار بالا برود و بدین ترتیب، هم تولید کننده (عشایر) و هم مصرف کننده هر دو متضرر می شوند. از طرف دیگر با توجه به اینکه تعداد زیادی از بره ها و بزغاله های عشایر در سنین و وزن کم وارد بازار و کشتار می شوند، کشور نیز با از دست دادن بخش قابل ملاحظه ای از ظرفیت تولیدی متحمل زیان می شود.

- وضع پیشنهادی زنجیره تولید در محصولات عشایری

با عنایت به اینکه طرح زنجیره تولید گوشت دام عشایر در چند سال اخیر در حال اجرا می باشد هر چند اجرای طرح بصورت کامل برای تمامی حلقه های زنجیره نمی باشد لکن با تقویت و زمینه سازی شبکه ای کارآمد در زنجیره تولید عشایر از تولید تا مصرف این امکان ایجاد می شود، که با ایجاد پایداری در تولید از طریق کاهش هزینه ها و نظام مند کردن شبکه واسطه ای می توان ضمن افزایش میزان بهره وری منابع تولید، با توجه به وجود شبکه تعاونی های عشایری با ظرفیت و گسترش مناسب در مناطق عشایری و همچنین صندوق توسعه ملی و صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی عشایری به عنوان ظرفیت تامین کننده منابع مالی محصولات عشایر را باقیمت و شرایط مطلوبتر به دست مصرف کننده برساند.